

Αθήνα, 10 Μαΐου 2007

Αρ. πρωτ. 1209

Κύριο
Παναγιώτη Πανούρη
Γενικό Γραμματέα Υπουργείου Δικαιοσύνης
Μεσογείων 96
115 27 ΑΘΗΝΑ

Κύριο
Κωνσταντίνο Αιλιανό
Γενικό Γραμματέα Υπουργείου Δημόσιας Τάξης
Π. Κανελλοπούλου 4
101 77 ΑΘΗΝΑ

Αξιότιμοι κύριοι Γενικοί Γραμματείς,

Από την έναρξη της λειτουργίας του, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διαπιστώσει ιδιαίτερος σοβαρά προβλήματα στα ηλεκτρονικά αρχεία καταζητουμένων (φυγοδικών, φυγοποιών κ.ο.κ.), τα οποία τηρούνται στο Αρχηγείο ΕΛ.ΑΣ. δυνάμει του άρθρου 123 § 11 π.δ. 141/91. Φαινόμενα ελλιπών καταχωρίσεων, ή ακόμη και πλήρους παράλειψης καταχώρισης της απόσβεσης μιάς δικαστικής εκκρεμότητας, έχουν από μακρού τεθεί υπόψη των υπηρεσιών των Υπουργείων σας με σειρά εγγράφων αλλά και σε περισσότερες από μία Ετήσιες Εκθέσεις της Αρχής.

1. Επικαιρότητα του θέματος και σκοπός της παρέμβασης του Συνηγόρου του Πολίτη

Το ζήτημα, ωστόσο, προσέλαβε ακραίες ποσοτικά διαστάσεις μετά την ανάληψη, από την Ελληνική Αστυνομία, της αρμοδιότητας για έκδοση διαβατηρίων. Επεξεργαζόμενος δεκάδες σχετικών αναφορών κατά το έτος 2006 και το πρώτο τετράμηνο του τρέχοντος, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι ο έλεγχος που διενεργείται κατά την κατάθεση σχετικής αίτησης στο αρμόδιο αστυνομικό τμήμα υπερβαίνει κατά πολύ

τον εύλογο έλεγχο ταυτοπροσωπίας και επεκτείνεται στη λεγόμενη «εξακρίβωση δικαστικής ταυτότητας», δηλαδή στο αν ο προσελθών πολίτης αναζητείται από την αστυνομία για οποιονδήποτε λόγο. Δεδομένου ότι ο έλεγχος ταυτοπροσωπίας αποτελεί αυτονόητη προϋπόθεση της διαδικασίας, η ΕΛ.ΑΣ. απέκτησε, έτσι, την ακαταμάχητη ευκαιρία να υλοποιεί μίαν όψη της κύριας αποστολής της η οποία είναι κατά βάσιν άσχετη με την έκδοση διαβατηρίου, χρησιμοποιεί δε ευρέως αυτή την ευκαιρία διενεργώντας τακτικό έλεγχο σχεδόν όλου του πληθυσμού, με αφορμή τη συγκυριακή μεταφορά μιάς αρμοδιότητας η οποία μέχρι πρό τινος ανήκε σε άλλη υπηρεσία οπότε δεν μπορούσε να καταστεί αφορμή εξακρίβωσης δικαστικών εκκρεμοτήτων. Στην πράξη, αυτό έχει επιτευχθεί με διασύνδεση του αρχείου αιτήσεων διαβατηρίου προς τα ηλεκτρονικά αρχεία καταζητουμένων, οπότε, με την πληκτρολόγηση των στοιχείων του αιτούντος στο αρχείο διαβατηρίων, ενδεχόμενη εγγραφή στο αρχείο καταζητουμένων εμφανίζεται αμέσως στην οθόνη. Η ίδια, άλλωστε, διαδικασία διασταύρωσης εξακολουθεί, όπως και στο παρελθόν, ν' ακολουθείται σε περιπτώσεις προσαγωγής για οποιονδήποτε λόγο, ενίοτε δε και σε περιπτώσεις προσέλευσης για άλλη αιτία (έκδοση δελτίου αστυνομικής ταυτότητας κ.ο.κ.).

Συναθροιζόμενες, όλες αυτές οι αφορμές «εξακρίβωσης δικαστικής ταυτότητας» έχουν ήδη προσδώσει ανεξέλεγκτες διαστάσεις στο φαινόμενο της ταλαιπωρίας ανυπαίτων πολιτών λόγω ελλιπούς ενημέρωσης των αρχείων. Υπ' όψη του Συνηγόρου του Πολίτη έχουν τεθεί κάθε λογής ακραίες περιπτώσεις, όπως:

- σύλληψη λόγω **συνώνυμίας και ελλιπούς εγγραφής** στοιχείων του πραγματικού καταζητουμένου (λ.χ. χωρίς πατρώνυμο)·
- σύλληψη εξ αιτίας της **παράλειψης των δικαστικών ή εισαγγελικών αρχών** να διαβιβάσουν, προς καταχώριση, την πληροφορία περί εξάλειψης της ποινής ή άρσης του περιοριστικού μέτρου (παύση δίωξης, απαλλαγή κ.ο.κ.)·
- άρνηση των αστυνομικών αρχών να κρίνουν αυτοδυνάμως ακόμη και αντιρρήσεις περί οφθαλμοφανούς **έλλειψης ταυτοπροσωπίας** (όταν λ.χ. η καταχωρισθείσα καταδικη ανατρέχει σε χρόνο κατά τον οποίον ο συνώνυμος συλληφθείς ήταν ανήλικος)·
- άρνηση των αστυνομικών αρχών να δεχθούν ακόμη και **αποδείξεις εξάλειψης της ποινής ή της υποδικίας** (όπως μίαν αθωωτική δικαστική απόφαση), προβάλλοντας αναρμοδιότητα ή υποψία πλαστότητας του προσκομισθέντος αντιγράφου·
- κράτηση επί τριήμερο αργίας λόγω **αδυναμίας επικοινωνίας με εισαγγελική αρχή** προς διερεύνηση των αντιρρήσεων του συλληφθέντος·
- ρητή **άρνηση του ανευρεθέντος εισαγγελέως** υπηρεσίας να επιληφθεί των αντιρρήσεων του συλληφθέντος εκτός του συνήθους ωραρίου ή σε ημέρα αργίας, με ταυτόχρονη εντολή για κράτηση αυτού μέχρι νεωτέρας·
- κράτηση επί τριήμερο για ασήμαντη χρηματική ποινή, επιβληθείσα ερήμην (λόγω χαρακτηρισμού του κατηγορουμένου ως «*αγνώστου διαμονής*» χωρίς δική του υπαιτιότητα), της οποίας όμως **η εξαγορά είναι αδύνατη λόγω αργιών**.

Μας είναι ήδη γνωστό ότι τόσο εσείς, όσο και η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου (εγκύκλιος υπ' αρ. 5/20.3.2007: «*πέραν του ότι είναι παράνομο ... είναι ελάχιστα κολακευτικό για το κράτος και τις υπηρεσίες του*»), έχετε θορυβηθεί από το διαπιστούμενο πρόβλημα και την έκταση που φέρεται να λαμβάνει. Προτιθέμενος να συνδράμει στην προσπάθεια που έχετε επ' αυτού αναλάβει, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν εκθέτει, κατά τρόπο καταγγελτικό, διαπιστώσεις τις οποίες άλλωστε γνωρίζει ότι ήδη και σεις συμμερίζεσθε, αλλ' επεκτείνεται, ιδίως παρακάτω στην ενότητα υπ' αρ. 5 του παρόντος, σε **πρακτικές και πραγματιστικές προτάσεις για τον κατά περίπτωση χειρισμό των σχετικών εκκρεμοτήτων**, με κύριο γνώμονα τη διαφύλαξη της προσωπικής ελευθερίας των συμπολιτών μας.

Δεν πρέπει, τέλος, να παραμεληθεί, ως σκοπός της δικής σας και δικής μας παρέμβασης, η **προστασία και των ιδίων των αστυνομικών υπαλλήλων** από κινδύνους επισώρευσης πειθαρχικών και ποινικών ευθυνών είτε λόγω **παράνομης κατακράτησης** προσώπου που δεν έπρεπε να κρατηθεί, είτε ακόμη και λόγω παράνομης απελευθέρωσης προσώπου που δεν έπρεπε ν' απελευθερωθεί. Αυτός, άλλωστε, είναι (πέραν της ασφάλειας δικαίου) ένας επί πλέον λόγος, για τον οποίο τα ζητήματα αυτά πρέπει ν' αντιμετωπισθούν βάσει κεντρικού επιτελικού σχεδιασμού, ούτως ώστε ακόμη και τα περιθώρια αυτενέργειας των αστυνομικών υπαλλήλων να καλύπτονται, στο πλαίσιο των νόμων, από εγκυκλίους κατά το μάλλον ή ήττον σαφείς και οπωσδήποτε εφαρμόσιμες.

2. Νομικό πλαίσιο της σύλληψης βάσει εγγραφών

Εκ πρώτης όψεως, η περιγραφόμενη αστυνομική πρακτική φαίνεται να στηρίζεται στη νομοθετημένη γενική υποχρέωση των αστυνομικών αρχών για «*αναζήτηση και σύλληψη των καταδιωκομένων*» (άρθρο 123 § 1 π.δ. 141/91) ανεξάρτητα από τον εκάστοτε προδιαγεγραμμένο σκοπό της παρουσίας κάθε αστυνομικού σε συγκεκριμένο χώρο ή από την αφορμή της αναδίφησης στο αρχείο. Ωστόσο, η σύλληψη επιτρέπεται μόνον όταν η εγγραφή στο αρχείο καταζητουμένων είναι νόμιμη (άρθρο 107 § 1 περίπτ. β' π.δ. 141/91), γεγονός που υποχρεώνει σε προσεκτική εξέταση κάθε σχετικής αντίρρησης του ελεγχόμενου πριν από τη διενέργεια της σύλληψης. Η εγγραφή στο αρχείο καταζητουμένων είναι μεν εξοπλισμένη με τεκμήριο νομιμότητας (άρθρο 123 § 10 π.δ. 141/91), τούτο όμως **δεν μπορεί παρά να είναι μαχητό**, πολλώ μάλλον καθ' όσον οι αστυνομικές αρχές επωμίζονται ρητή υποχρέωση για επαλήθευση της νομιμότητας της πρωτογενούς εγγραφής (άρθρο 123 § 15 π.δ. 141/91: «*όταν υπάρχουν αμφιβολίες ή αμφισβητήσεις για την ταυτότητα του συλληφθέντος ή την ισχύ του καταδιωκτικού εγγράφου πρέπει να γίνεται προσεκτική έρευνα και επιβεβαίωση πριν αποφασισθεί η εκτέλεση του καταδιωκτικού*»).

Όπως θα καταδειχθεί στη συνέχεια, τα περισσότερα προβλήματα ανάγονται, εν τέλει, στον **δισταγμό των αστυνομικών αρχών ν' αναδεχθούν την αρμοδιότητά τους για αυτοδύναμη επαλήθευση** της ορθότητας της εγγραφής. Παρά τη ρητή σχετική

διατύπωση της υπ' αρ. 1016/55/205λστ'/12.7.2005 εγκυκλίου του Αρχηγείου ΕΛ.ΑΣ., στην παρατηρούμενη πάγια αστυνομική πρακτική φαίνεται ότι ελλοχεύει μόνον η ανησυχία μήπως τυχόν αναζητηθούν ευθύνες για την παράλειψη σύλληψης φυγοδικού, ακριβώς επειδή ουδέποτε φαίνεται να έχουν αναζητηθεί ευθύνες για παράνομη κατακράτηση κατ' άρθρα 325 & 326 Ποινικού Κώδικα. Όπως γλαφυρά αναγράφεται σε κατάθεση αστυνομικού κατά την εκ των υστέρων διενεργηθείσα διοικητική εξέταση, «*οι ισχυρισμοί της ... ότι αποκλείεται να πρόκειται για εκείνη ..., είναι εύλογοι, πλην όμως ως αστυνομικά όργανα δεν μπορούσαμε να κάνουμε κάτι διαφορετικό, παρά να ακολουθήσουμε τη διαδικασία*».

Το πρόβλημα παρίσταται οξύτερο όταν η προβαλλόμενη αντίρρηση του συλληφθέντος εστιάζεται σε ισχυρισμό είτε στηριζόμενο σε νομικούς συλλογισμούς (λ.χ. περί παραγραφής μιάς καταγεγραμμένης αλλά μηδέποτε διαγραφείσης ποινής), είτε μη δυνάμενο ν' αποδειχθεί άμεσα (λ.χ. πλάνη περί το πρόσωπο, έλλειψη νόμιμης κλήτευσης κ.ο.κ.) Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις όπου, ελλείψει εισαγγελέως για άμεση εξέταση αντιρρήσεων ή ελλείψει δυνατότητας για άμεση αποπληρωμή της χαμηλότερης, κατά κανόνα, χρηματικής ποινής (συνήθως για τροχαιές παραβάσεις), η εμμονή στην εκτέλεση της ανευρεθείσης απόφασης σημαίνει μοιραία την κράτηση από το μεσημέρι της Παρασκευής μέχρι το πρωί της Δευτέρας, ήτοι μιάν αποστέρηση ελευθερίας εμφανώς δυσανάλογη προς το έννομο αγαθό το οποίο είχε προσβληθεί με την πράξη του καταδικασθέντος, ίσως μάλιστα δυσανάλογη ακόμη και προς το αυτοτελές έννομο αγαθό της υποχρέωσης για εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων.

Πολλά από τα παρατηρούμενα προβλήματα, άλλωστε, δεν θα είχαν καν αναφανεί, αν επιδεικνυόταν μέριμνα για αποτελεσματική τήρηση του κανόνα της άμεσης αναζήτησης μετά την έκδοση του καταδικαστικού εγγράφου (άρθρο 123 § 3-5 π.δ. 141/91), κανόνα ο οποίος αποτελεί, εν τέλει, εγγυητικό παράγοντα όχι μόνον υπέρ της πολιτειακής αξίωσης για προσαγωγή των καταζητουμένων στη δικαιοσύνη και εκτέλεση των αποφάσεων αυτής, αλλ' επί πλέον και υπέρ του ίδιου του ερήμην φυγοδικούντος ή καταδικασθέντος, ο οποίος δικαιούται να πληροφορείται τις εις βάρος του εκκρεμότητες σε εύθετο χρόνο.

3. Η κατάσταση του ηλεκτρονικού αρχείου καταζητουμένων

Αυτονόητο θεμέλιο της όλης διαδικασίας θα έπρεπε να θεωρείται η αξιοπιστία των εγγραφών στα αρχεία, με βάση τα οποία διενεργείται ο έλεγχος. Συναφώς επισημαίνεται ότι η εξακρίβωση δικαστικής ταυτότητας, ακόμη και όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της τυπικής νομιμότητάς της, τίθεται πάντοτε υπό το αποφασιστικό κριτήριο της δυνατότητας για αξιόπιστη διεκπεραίωση, ελλείψει της οποίας υπερισχύει το τεκμήριο αθωότητας και ελευθερίας. Σε ατομικές περιπτώσεις, η ανεύρεση μιάς ελλιπούς εγγραφής στο αρχείο καταζητουμένων (λ.χ. μόνον ονοματεπώνυμο, χωρίς πατρώνυμο, ηλικία, κατοικία κ.ο.κ.) **δεν είναι νόμιμο να μετακυλίει στον συλληφθέντα το βάρος απόδειξης**

του περί συνωνυμίας ισχυρισμού του. Σε ευρύτερο επίπεδο, η πιστοποίηση εκτεταμένων και ενδημικών σφαλμάτων στα ηλεκτρονικά αρχεία καταζητουμένων ή διαπίστωση αναξιοπιστίας ή προχειρότητας της όλης διαδικασίας εγγραφοδιαγραφών θα μπορούσε, εν τέλει, ακόμη και να καταστήσει ανενεργό, μέχρις ότου το σύστημα εκκαθαρισθεί, τον (κατ' άρθρο 123 § 10 π.δ. 141/91) κανόνα του τεκμηρίου νομιμότητας των επίμαχων αρχείων.

Όπως προκύπτει από την πλούσια σχετική εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη και έχουν ήδη παραδεχθεί εγγράφως τόσο το Υπουργείο Δικαιοσύνης όσο και η ΕΛ.ΑΣ., οι δικαστικές αρχές καταχωρίζουν μεν αυτεπαγγέλτως στο οικείο ηλεκτρονικό αρχείο κάθε καταδικαστική απόφαση ή πράξη που δημιουργεί υποδικία, **δεν πράττουν όμως το ίδιο για τις αποφάσεις ή πράξεις με τις οποίες αίρεται η αντίστοιχη εκκρεμότητα** (παύση δίωξης, απαλλαγή κ.ο.κ.), μετακυλίνοντας έτσι στους πολίτες, εν αγνοία τους, την υποχρέωση να κοινοποιήσουν τη σχετική απόφαση ή πράξη στην ΕΛ.ΑΣ. ή να βρίσκονται σε διαρκή ετοιμότητα απόδειξης της αθωότητάς τους (και μάλιστα χωρίς καμμιάν εγγύηση ότι η προσκομιζόμενη απόδειξη θα γίνει αμέσως δεκτή). Η παράλειψη αυτή, πέραν του ότι πλήττει την αυτονόητη αρχή του κράτους δικαίου κατά την οποία η διοίκηση (και όχι ο πολίτης) φέρει το βάρος της αποδείξεως για τη συνδρομή στοιχείων που θεμελιώνουν περιορισμό ατομικού δικαιώματος, αποτελεί, άλλωστε, και παράβαση ρητής (άρθρο 123 § 9 & 11 π.δ. 141/91) γενικής υποχρέωσης προς καταχώριση οποιασδήποτε εξέλιξης αφορά την εκτέλεση του πρωτογενούς καταδικαστικού εγγράφου ή την άρση της νομιμότητάς του. Αποτέλεσμα της γενικευμένης αυτής πρακτικής είναι η συχνή πραγματοποίηση συλλήψεων και κρατήσεων χωρίς νόμιμη αιτία, κατάσταση η οποία επιτείνει την περίσκεψη για τη νομιμότητα της διασταύρωσης στοιχείων, εφ' όσον η διαδικασία αυτή παραπέμπει σε μη αξιόπιστη πηγή.

Σε Ετήσια Έκθεσή του (2003), ο Συνήγορος του Πολίτη έχει προτείνει τη θέσπιση, με υπουργική απόφαση, διαδικασίας αυτεπάγγελτης καταχώρισης, στο οικείο ηλεκτρονικό αρχείο, των δικαστικών αποφάσεων ή πράξεων με τις οποίες αίρεται καταδίκη ή υποδικία. Ανταποκρινόμενο σε παρότρυνση του Συνηγόρου του Πολίτη για διερεύνηση συγκεκριμένης ατομικής περίπτωσης, το Αρχηγείο ΕΛ.ΑΣ. (έγγραφο Διεύθυνσης Αλλοδαπών υπ' αρ. πρωτ. 3/757461/317021/22.5.2002) είχε επισημάνει ότι *«εάν το σύστημα ενημέρωσης περί την άρση περιοριστικών όρων ... δεν λειτουργήσει πιο ενέλικτα, με βάση την σύγχρονη τεχνολογία, από τις αρμόδιες αρχές επιβολής, τότε τα προβλήματα θα εξακολουθήσουν, τόσο για τους ίδιους τους πολίτες, σε βάρος των οποίων υφίστανται τέτοιου είδους μέτρα, όσο και για τις Αστυνομικές Υπηρεσίες στην αρμοδιότητα των οποίων ανάγεται η εκτέλεση αυτών»*. Εξ άλλου, μετά την πρόσφατη επαναφορά του θέματος από τον Συνήγορο του Πολίτη, το Υπουργείο Δικαιοσύνης (έγγραφο Διεύθυνσης Δ1 υπ' αρ. πρωτ. 16211/10.2.2006) κάλεσε την ηγεσία της δικαιοσύνης ν' αναλάβει σχετική δράση *«προκειμένου να αρθεί η δυσλειτουργία αυτή που έχει οδηγήσει σε μη νόμιμη στέρηση της ελευθερίας αριθμού συμπολιτών μας»*, έλαβαν δε χώρα, **με πενιχρά, μέχρι στιγμής, αποτελέσματα** (έγγραφο Διεύθυνσης Αλλοδαπών υπ' αρ. πρωτ. 7008/1-525590/2.3.2007), συναντήσεις εργασίας μεταξύ εκπροσώπων των συναρμοδίων Υπουργείων σχετικά με τη διασύνδεση των αρχείων της ΕΛ.ΑΣ. και των δικαστηρίων.

4. Η νομιμότητα της διασταύρωσης στοιχείων

Η διασταύρωση στοιχείων στηρίζεται στη νομοθετημένη δυνατότητα των αστυνομικών αρχών να ελέγχουν «κάθε άτομο που απασχολεί τις Υπηρεσίες για οποιοδήποτε λόγο» (άρθρο 123 § 12 π.δ. 141/91). Τούτο αφορά μεν το σύνολο των οικειοθελώς προσερχομένων σε αστυνομικές υπηρεσίες για συναλλαγή σε θέματα αρμοδιότητας εκείνων (έκδοση διαβατηρίου, έκδοση δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή διαφόρων αδειών, καταγγελία περιστατικού, υποβολή μήνυσης, θεώρηση γνησίου υπογραφής κ.ο.κ.), πλην όμως μόνο σε σχέση με τον δειγματοληπτικό έλεγχο ή με τον απρογραμμάτιστο συσχετισμό στοιχείων, όπως, λόγου χάριν, αν ο υπεύθυνος για την έκδοση διαβατηρίου ή ο παρατυχών τροχονόμος αντιληφθεί ότι ο προ αυτού διερχόμενος τυγχάνει σεσημασμένος καταζητούμενος. Αντίθετα, υπό το πρίσμα γενικών αρχών δικαίου που διέπουν τη διοικητική δράση, δεν είναι άνευ άλλου τινός θεμιτός ο συστηματικός «επ' ευκαιρία» έλεγχος, δηλαδή η σύζευξη ανάμεσα στην εθελούσια προσέλευση πολιτών για διεκπεραίωση διαδικασιών που τους αφορούν και στον έλεγχο ενδεχόμενων λόγων σύλληψής τους, άσχετων προς τη διαδικασία που οι ίδιοι επιδίωξαν να κινήσουν. Η πρακτική αυτή παρεμβαίνει δραστικά στο πεδίο της προσωπικής ελευθερίας, γι' αυτό και η νομιμότητά της εξαρτάται από τις απαντήσεις σε κρίσιμα επί μέρους ζητήματα, τα οποία ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ήδη επεξεργασθεί πλην όμως παραθέτει εδώ μόνο περιληπτικά, επιφυλασσόμενος να επανέλθει εν ευθέτω χρόνο κατά τρόπο συστηματικότερο.

4.α. Έλεγχος «επ' ευκαιρία» και αρχή της αναλογικότητας

Ακριβώς επειδή η επίμαχη πρακτική ελέγχων κατατείνει, δυνάμει, στο ενδεχόμενο περιορισμού προσωπικής ελευθερίας, θεμελιώδη παράμετρο για την αποτίμηση της νομιμότητάς της αποτελεί το κατά πόσον ο ίδιος ο έλεγχος είναι αδήριτα **αναγκαίος και πρόσφορος** για την εξυπηρέτηση της δημόσιας αποστολής της ΕΛ.ΑΣ. Πρόκειται, κατ' ουσίαν, για τα κριτήρια που συγκροτούν την αρχή της αναλογικότητας κατ' άρθρα 8-11 της Ε.Σ.Δ.Α. και ήδη 25 § 1δ' του Συντάγματος. Ως προσφορότητα ενός μέτρου νοείται η συνάφεια του μέσου προς τον σκοπό, ενώ ως αναγκαιότητα η μη υπέρβαση του αναγκαίου μέτρου και συνακόλουθα η επιλογή του λιγότερου επαχθούς μεταξύ όσων μέτρων περιορίζουν ένα δικαίωμα. Επί πλέον, ως αναλογικότητα υπό στενή έννοια νοείται ο συσχετισμός ανάμεσα στη βαρύτητα της προσβολής ενός δικαιώματος και στη δικαιολογητική της βάση. Παράλληλα και επικουρικά προς την αναλογικότητα λειτουργεί εν προκειμένω και η αρχή της χρηστής διοίκησης, η οποία εκδηλώνεται ως απαίτηση καλής πίστης, ευθύτητας στη δράση της δημόσιας διοίκησης, προσαρμογή στο επικρατούν αίσθημα δικαίου και αποφυγή ανεπιπέδων, ερμηνευτικά δογματικών και εν γένει ανελαστικών λύσεων. Η προσφυγή στη μέθοδο των αφηρημένων ή «επ' ευκαιρία» ελέγχων προκειμένου να διερευνηθεί η ακρίβεια του ηλεκτρονικού αρχείου

καταζητούμενων και να πληρωθούν τα κενά που παρουσιάζει η ενημέρωση αυτού, καταλήγει σε ευθεία τριβή με την αρχή της χρηστής διοίκησης σε εκείνες τουλάχιστον τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες η διοίκηση παραλείπει να εφαρμόσει τα κριτήρια της αναλογικότητας και ο πολίτης βάσιμα επικαλείται την (προστατευόμενη από το νόμο) εμπιστοσύνη του στη διοίκηση. Τέτοιες περιπτώσεις αποτελούν όλες εκείνες, κατά τις οποίες ο πολίτης φέρεται να βαρύνεται με ήσσονος σημασίας αδίκημα ενώ η εκούσια προσέλευσή του στο αστυνομικό τμήμα δεν έχει καμμία, έστω και μεμακρυσμένη, σχέση με αυτό.

4.β. Ειδικότερες παράμετροι νομιμότητας της διασταύρωσης στοιχείων

Πέραν του ανωτέρω γενικού προβληματισμού, ο οποίος, εν τέλει, αφορά εξ ίσου τόσο τον καθ' εαυτό τον αφηρημένο ή «*επ' ευκαιρία*» έλεγχο, όσο και την κατόπιν αυτού επιβαλλόμενη κράτηση μέχρι διευκρινίσεως τυχόν αντιρρήσεων του συλληφθέντος, με τη νομιμότητα της διασταύρωσης στοιχείων εμπλέκονται και ειδικότερα ζητήματα, τα οποία, ομοίως, παρατίθενται εδώ μόνο περιληπτικά:

4.β.1. Πρώτο ειδικό ζήτημα είναι το κατά πόσον η εξυπηρέτηση της δημόσιας αποστολής της ΕΛ.ΑΣ. κατισχύει του **τεκμηρίου αθωότητας και ελευθερίας**. Οι πολίτες, εν προκειμένω, καλούνται να υποστούν προληπτικώς και αφηρημένα έναν έλεγχο, τον οποίο κατ' αρχήν η έννομη τάξη μας συγχωρεί μόνο σε περιπτώσεις όπου συντρέχουν ειδικές και εξατομικευμένες υπόνοιες τέλεσης αδικήματος (άρθρο 74 § 15 περίπτ. θ' π.δ. 141/91), η δε γενίκευση αυτού αντιμετωπίζει όλους τους πολίτες ως ύποπτους για κάτι ή, έστω, αφηρημένα επικίνδυνους. Στην πρωτογενή και ευρύτερη έννοιά του, το τεκμήριο αθωότητας πλήττεται οποτεδήποτε κάποιο πρόσωπο, του οποίου ούτε ενοχή έχει καταγνωσθεί ούτε εξατομικευμένες υπόνοιες ενοχής έχουν θεμελιωθεί, υφίσταται επαχθείς συνέπειες κατ' αρχήν προδιαγεγραμμένες για χρήση σε βάρος ενόχων ή υπόπτων. Η εξακρίβωση δικαστικής ταυτότητας, αυτή καθ' εαυτήν, αποτελεί μίαν απ' αυτές τις δυσμενείς συνέπειες εφ' όσον διενεργείται **συστηματικά και όχι δειγματοληπτικά**. Ο εξαναγκασμός των παρατυχόντων ή διερχομένων πολιτών να υποστούν έλεγχο εν μέσω οδών, συνιστά ανεκτό περιορισμό δικαιώματος, ακριβώς επειδή η επιλογή τους αποτελεί προϊόν δειγματοληπτικής συγκυρίας ή τυχαίας παρουσίας τους σε τόπο στον οποίο κρίθηκε σκόπιμη η διενέργεια γενικού ελέγχου (λ.χ. λόγω πρόσφατης εγκληματικής πράξης). Όταν, όμως, η επιλογή των προς έλεγχο προοριζομένων πολιτών αποτελεί αυτοδίκαιη συνέπεια μιάς δικής τους, ηθελμένης συμπεριφοράς, η επέλευση της συνέπειας αυτής είναι νόμιμη μόνον όταν η αντίστοιχη γενεσιουργός συμπεριφορά είτε είναι επιλήψιμη (λ.χ. συστηματική εξακρίβωση δικαστικής ταυτότητας όσων συλλαμβάνονται ως λαθρεπιβάτες σε μέσα συγκοινωνίας), είτε συνδέεται αιτιωδώς προς νόμιμη ειδική ανάγκη αποκλεισμού κάθε ενδεχομένου ποινικής εκκρεμότητας (λ.χ. συστηματική εξακρίβωση δικαστικής ταυτότητας όσων ζητούν άδεια οπλοφορίας). Αντιθέτως, όταν η επίμαχη συμπεριφορά των προσερχομένων, διερχομένων ή παρατυχόντων πολιτών είναι ανεπιλήψιμη και δεν συνδέεται αιτιωδώς προς ανάγκη ειδικού ελέγχου, η μεταχείριση της συμπεριφοράς αυτής ως «*ευκαιρίας*» για εξακρίβωση δικαστικής ταυτότητας προσβάλλει το τεκμήριο αθωότητας, καθ' όσον καθιστά αιτία συστηματικού ελέγχου μίαν απολύτως νόμιμη πράξη ενός απολύτως ανυπόπτου πολίτη, ο οποίος εμμέσως αντιμετωπίζεται ως απλό «*εργαλείο*» για την ολοκλήρωση μιάς αστυνομικής αρμοδιότητας (της υποχρέωσης για άμεση αναζήτηση φυγοδικών ή καταδικασθέντων), χωρίς ο ίδιος να ευθύνεται για το γεγονός ότι εκείνη δεν είχε εκτελεσθεί με τον οφειλόμενο τρόπο και στον οφειλόμενο χρόνο. Έτσι, η έκδοση διαβατηρίου θ' αποτελούσε μεν καθ' όλα θεμιτή «*ευκαιρία*» για συστηματική έρευνα στο ηλεκτρονικό αρχείο απαγορεύσεων εξόδου επειδή κατ' άρθρο 1 § 2γ' π.δ. 25/2004 η εγγραφή σ' αυτό το αρχείο (κατόπιν αποφάσεων δικαστικών ή στρατολογικών αρχών) παρακωλύει την έκδοση διαβατηρίου, όχι όμως για συστηματική έρευνα στο ηλεκτρονικό αρχείο φυγοδικών ή

καταδικασθέντων, διότι το τεκμήριο αθωότητας προσβάλλεται όταν όλοι οι προσερχόμενοι προς έκδοση διαβατηρίου υφίστανται, εξ αυτού του λόγου και μόνον, εξακρίβωση δικαστικής ταυτότητας. Κατ' επέκτασιν, η γενική πρακτική συστηματικού ελέγχου «*επ' ευκαιρία*» έκδοσης διαβατηρίου ή άλλου εγγράφου, θεώρησης γνησίου υπογραφής, καταγγελίας περιστατικού ή άλλης άσχετης περίπτωσης, θέτει εν αμφιβόλω ακόμη και τη νομιμότητα της αξιοποίησης των ευρημάτων που προέκυψαν από τη διαδικασία αυτή, σε αναλογία των ρυθμίσεων της ποινικής δικονομίας βάσει των οποίων μόνο κατ' εξαίρεση και υπό ειδικούς όρους επιτρέπεται η αξιοποίηση των λεγομένων «*τυχαίων ευρημάτων*» για σκοπούς διάφορους εκείνου, στο πλαίσιο του οποίου αποκλήθηκαν.

4.β.2. Δεύτερο ειδικό ζήτημα είναι το κατά πόσον η επίμαχη πρακτική καταρρίπτει στεγανά διοικητικής πληροφόρησης επιβαλλόμενα από το **απόρρητο προσωπικών δεδομένων**. Πράγματι, οι πάσης φύσεως ποινικές εκκρεμότητες αποτελούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα (άρθρο 2 περίπτ. β' ν. 2472/97). Η συγκρότηση των σχετικών πληροφοριών σε αρχεία και η διασύνδεση αυτών υπάγονται, συνεπώς, σε εξαιρετικές προϋποθέσεις, στο πλαίσιο των οποίων μια υπηρεσία, με αντικείμενο αρμοδιότητάς της άλλο από τον εντοπισμό φυγοδικών, δεν δύναται να διερευνά «*επ' ευκαιρία*» το αντίστοιχο αστυνομικό αρχείο. Το ερώτημα, αν τα στεγανά διυπηρεσιακής πληροφόρησης υφίστανται ακόμη και εντός της αυτής υπηρεσίας μεταξύ κλιμακίων με διαφορετικό ειδικό αντικείμενο (λ.χ. μεταξύ Τμημάτων Διαβατηρίων και Τμημάτων Ασφαλείας), δεν πρέπει ν' αντιμετωπισθεί με προσκόλληση στο κανονιστικό πλαίσιο εσωτερικής κατανομής των διοικητικών αρμοδιοτήτων ή στις εξ αυτού απορρέουσες πάγιες αντιλήψεις και υπηρεσιακές δεσμεύσεις των αντιστοιχών υπαλλήλων, αλλ' επί πλέον πρέπει να συνεκτιμηθούν τόσο η αιτία της εκάστοτε οριζόμενης μεταφοράς αρμοδιοτήτων, όσο και η αντίστοιχη δημόσια πληροφόρηση η οποία δημιουργεί καταστάσεις εμπιστοσύνης. Εν προκειμένω, η μεταφορά μιάς διοικητικής αρμοδιότητας στις αστυνομικές αρχές δεν προσδίδει σ' αυτήν άνευ άλλου τινός «*αστυνομική φύση*» και δεν την καθιστά αυτόχρημα θεμιτό διαύλο αναζήτησης καταδικομένων: μόνον ο νομοθέτης διαθέτει τη δυνατότητα να ορίσει ότι, εν όψει ειδικών καινοφανών κινδύνων για τη δημόσια ασφάλεια, διαδικασίες μέχρι πρό τινος αμέτοχες «*αστυνομικής φύσεως*» καθίστανται εφεξής πεδία συστηματικής «*επ' ευκαιρία*» αναζήτησης φυγοδικών και καταδικασθέντων, ακόμη όμως και σ' αυτές τις περιπτώσεις δεν θα αρκεί το οργανικό κριτήριο, δηλαδή μόνη η περιέλευση των αντιστοιχών αρμοδιοτήτων στην ΕΛ.ΑΣ., αλλ' επί πλέον θα απαιτείται να συντρέχει λειτουργικό κριτήριο, δηλαδή ρητή βούληση του νομοθέτη για «*αστυνομική μετάλλαξη*» της μεταφερόμενης αρμοδιότητας, ούτως ώστε να εξασφαλισθεί, κατά τρόπον αδιαμφισβήτητο, η πλήρης γνώση των πολιτών για τη νέα φύση του επίμαχου πεδίου συναλλαγής τους με το δημόσιο. Τέτοια βούληση δεν φαίνεται να έχει διατυπωθεί στην προκείμενη περίπτωση, καθ' όσον η εισηγητική έκθεση του ν. 3103/2003 παραπέμπει μόνο στον υπερτοπικό χαρακτήρα της μεταφερόμενης αρμοδιότητας και στην επιδίωξη ασφαλέστερων διαβατηρίων.

5. Αναζήτηση εφαρμόσιμων λύσεων για την τρέχουσα αστυνομική πρακτική

Οι παραπάνω προβληματισμοί σχετικά με τη νομιμότητα της διασταύρωσης στοιχείων «*επ' ευκαιρία*», δεν επιτρέπεται, όμως, ν' αποσπάσουν την προσοχή μας από τα πρακτικά προβλήματα της αστυνομικής καθημερινότητας. **Ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η διασταύρωση αυτή είναι κατ' αρχήν νόμιμη**, παρίσταται τουλάχιστον αναγκαία η αποκρυστάλλωση, **με τη μορφή εγκυκλίων του Αρχηγείου ΕΛ.ΑΣ.**, μιάς τυπολογίας για τον κατά περίπτωση χειρισμό των σχετικών εκκρεμοτήτων, ιδιαίτερα ως προς την υποχρέωση και δυνατότητα του αστυνομικού να κρίνει αυτοδυνάμως τυχόν ανακύπτουσες αμφιβολίες ή προβαλλόμενες αντιρρήσεις, αναγκαιότητα την οποίαν επιτείνει η πανθομολογούμενη αναξιοπιστία των ηλεκτρονικών αρχείων. Σε κάθε περίπτωση, εφ' όσον η ΕΛ.ΑΣ. εμμένει στη διασύνδεση των αρχείων, η πρακτική αυτή θα

πρέπει, πρώτον, να λάβει τη δέουσα δημοσιότητα, ούτως ώστε οι προσερχόμενοι, είτε προς έκδοση διαβατηρίου ή δελτίου αστυνομικής ταυτότητας είτε προς θεώρηση γνησίου υπογραφής ή άλλη διοικητική διευθέτηση, να γνωρίζουν από πριν τη χρήση την οποία οι αρμόδιες υπηρεσίες επιφυλάσσουν στα κατατιθέμενα στοιχεία, και δεύτερον, να συνδυασθεί με ευρύ και ριζικό **επανελέγχο της ορθότητας των επίμαχων αρχείων** και της αξιοπιστίας των μεθόδων εγγραφής και διαγραφής. Ο συνολικός αυτός επανελέγχος, καθώς και η εφεξής εξασφάλιση των ανθρωπίνων και υλικοτεχνικών προϋποθέσεων για τη νόμιμη και πλήρη ενημέρωση των αρχείων, αποτελούν, άλλωστε, ζητούμενα του κράτους δικαίου τα οποία δεν ανάγονται μόνο στην αρμοδιότητα και εγρήγορση των αστυνομικών αρχών, αλλ' εξ ίσου και στην αρμοδιότητα των δικαστικών και εισαγγελικών αρχών.

Κατευθυντήρια αρχή κάθε προσπάθειας για διατύπωση οδηγιών πρακτικού χειρισμού των κατ' ιδίαν περιπτώσεων, αποτελεί και πάλι η **αρχή της αναλογικότητας**, για την οποία έγινε λόγος στην ενότητα υπ' αρ. 4^α του παρόντος. Όταν ακόμη **εκκρεμεί η διερεύνηση της ακρίβειας μίας εγγραφής** στο ηλεκτρονικό αρχείο καταζητουμένων και μέχρις ότου εκείνη επιβεβαιωθεί ή διαψευστεί, δεν είναι νόμιμο το να **επιβαρύνεται ο πολίτης με τις συνέπειες της χρονικής υστέρησης ή των τεχνικών αδυναμιών της διερεύνησης** αυτής, πολλώ μάλλον όταν το συνακόλουθο κόστος ανάγεται στην προσωπική του ελευθερία. Στο πλαίσιο αυτό επιχειρείται κατωτέρω η ταξινόμηση των επίμαχων ζητημάτων σε τρεις βασικές κατηγορίες:

5.α. Αμφισβήτηση ταυτοπροσωπίας

Η αμφισβήτηση ταυτοπροσωπίας μεταξύ του συλλαμβανόμενου και του εγγεγραμμένου προκαλείται, κατά κανόνα, από **ελλείψεις εγγραφές στα αρχεία** (λ.χ. έλλειψη πατρώνυμου, ημερομηνίας γέννησης κ.ο.κ.) και πραγματικές συνωνυμίες. Σε βάθος χρόνου, το πρόβλημα αυτό θα επιλυθεί μόνον εφ' όσον η ΕΛ.ΑΣ.:

- παύσει **ακόμη και να δέχεται καν**, προς καταχώριση στο ηλεκτρονικό αρχείο, διωκτικά έγγραφα δικαστικών αρχών στα οποία δεν έχουν συμπληρωθεί όλα τα προβλεπόμενα πεδία, ταυτοχρόνως δε
- μεριμνήσει για την **επιστροφή των παλαιών εγγραφών προς συμπλήρωση**.

Προς τούτο ακριβώς κατατείνει η απολύτως εποικοδομητική δέσμευση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (έγγραφο Γενικού Γραμματέα υπ' αρ. πρωτ. 13837/4.4.2007), «*ότι έγγραφα που διαβιβάζονται προς εκτέλεση στις αστυνομικές υπηρεσίες και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της ακριβούς και ορθής αναγραφής των στοιχείων ταυτότητας, θα επιστρέφονται ανεκτέλεστα στις αρχές έκδοσης*».

Βραχυπρόθεσμα, όμως, και μέχρις ότου λάβει χώραν η απαιτούμενη εκκαθάριση, μόνη λύση είναι η αναγνώριση **ακυρότητας των ελλειπόντων εγγραφών**, ενώπιον των οποίων κάθε αντίρρηση περί έλλειψης ταυτοπροσωπίας θα πρέπει, πλέον, να τεκμαίρεται αληθής. Ομοίως εκεί κατατείνει το ανωτέρω έγγραφο του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, σύμφωνα με το οποίο «*διωκτικά τα οποία έχουν ήδη διαβιβασθεί*

με ελλιπή στοιχεία, θα παραμείνουν ανενεργά μέχρι συμπληρώσεώς τους». Ωσαύτως υποχρεούνται οι αστυνομικές αρχές να δέχονται άνευ ετέρου **αντιρρήσεις ταυτοπροσωπίας στηριζόμενες σε πασιδηλα διδάγματα της κοινής πείρας** (λ.χ. ανηλικότητα κατά τον χρόνο της δήθεν καταγεγραμμένης καταδίκης, έλλειψη ιδιότητας εξ ορισμού αναγκαιάς για την τέλεση υπηρεσιακού εγκλήματος κ.ο.κ.), αντί να επιζητούν πλήρη απόδειξη της συνωνυμίας (έτσι λ.χ. από πόρισμα διοικητικής εξέτασης: «*ήταν φανερό ότι τα καταδικωκτικά έγγραφα προφανώς δεν αφορούσαν την ίδια ... όμως, δεν μπορεί να μη ληφθεί υπόψη και το ενδεχόμενο να υπήρχε λάθος στην καταχώρηση της ημερομηνίας των εν λόγω αποφάσεων ... και να υπήρχε, έστω και ελάχιστη, η πιθανότητα τα καταδικωκτικά έγγραφα να αφορούσαν την καταγγέλλουσα*»). Εν πάση περιπτώσει, οι αστυνομικές αρχές θα πρέπει να **επιλύουν τυχόν ανακώποντα συναφή ζητήματα αυτοδυνάμως** αντί να τα παραπέμπουν άνευ ετέρου στις εισαγγελικές αρχές.

5.β. Αμφισβήτηση της ισχύος του καταδικωκτικού εγγράφου

Η αμφισβήτηση αυτή προκαλείται, κατά κανόνα, από την παράλειψη καταχώρισης νομικών γεγονότων τα οποία έχουν άρει την ισχύ της δίωξης ή την εκτελεστικότητα της καταδίκης (λ.χ. παύση δίωξης, αναστολή εκτέλεσης, απαλλαγή σε δεύτερο βαθμό κ.ο.κ.). Ήδη, σε πρόσφατη εγκύκλιό της (υπ' αρ. 5/20.3.2007), η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου παρήγγειλε στις εισαγγελικές αρχές όλης της χώρας να μεριμνούν για την **αυτεπάγγελτη ενημέρωση** των σχετικών αρχείων («*γνωστοποιούν πάραυτα στις αστυνομικές αρχές την απότιση ή έκτιση μιάς ποινής ή την εξ άλλου λόγου παύση ισχύος των καταδικαστικών αποφάσεων ή ενταλμάτων συλλήψεως ή προσωρινής κρατήσεως, ώστε να διαγράφονται*»), ελπίζεται δε ότι σε ανάλογη κίνηση θα προβεί και η Εισαγγελία του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου, καθ' όσον σημαντικό μέρος των επίμαχων αποφάσεων προέρχεται από στρατοδικεία. Εξυπακούεται πάντως ότι, μέχρις ότου υλοποιηθεί η παραγγελία αυτή, οι αστυνομικές αρχές **οφείλουν να εξαντλούν όσα νόμιμα περιθώρια διαθέτουν για αυτοδύναμη εξέταση κάθε σχετικής αντίρρησης του συλληθέντος**, χωρίς, δηλαδή, να καταφεύγουν **επί παντός** στην οικεία Εισαγγελία, και μάλιστα να διενεργούν την εξέταση αυτή με τον ίδιον ευέλικτο τρόπο ο οποίος αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο ως προς τις αντιρρήσεις περί έλλειψης ταυτοπροσωπίας: όταν, λόγου χάριν, στην καταχώριση υποδικίας ο συλληφθείς αντιτάσσει την εν τω μεταξύ εκδοθείσα απαλλακτική δικαστική απόφαση, οι αστυνομικές αρχές δεν νομιμοποιούνται να προβάλλουν (όπως έχει συμβεί στο παρελθόν) το ενδεχόμενο να έχει ασκηθεί έφεση.

Ωστόσο, η επιδιωκόμενη εγρήγορση των Εισαγγελιών θα επιλύσει το πρόβλημα μόνον ως προς την καταχώριση **θετικών ενεργειών** των δικαστικών αρχών (παύση δίωξης, απαλλαγή κ.ο.κ.). Αντίθετα, όταν τίθεται θέμα **παραγραφής** (της ποινής ή του εγκλήματος), αιτία άρσης της ισχύος του καταδικωκτικού εγγράφου **δεν είναι κάποια απτή πράξη, δεκτική άμεσης εξεύρεσης και καταχώρισης**, παρά μόνον η παρέλευση ορισμένου χρόνου. Στις περιπτώσεις αυτές, η αποτελεσματική ενημέρωση των αρχείων από τις δικαστικές και εισαγγελικές αρχές προϋποθέτει **πλήρη αναδιοργάνωση** των αρχών αυτών, ούτως ώστε να παρίστανται καθημερινώς μεν δυνατή η αυτεπάγγελτη

επισημάνση των εκάστοτε διαγραπτέων καταχωρίσεων, εκ των υστέρων δε εφικτός ο **συνολικός επανέλεγχος** όλων των παλαιών εγγραφών.

Μέχρις ότου καταστεί εφικτή η οργάνωση τέτοιου συστήματος, μόνη λύση είναι η **εκ των ενόντων αντιμετώπιση των σχετικών αντιρρήσεων** από τους ίδιους τους αστυνομικούς, καθ' όσον εκείνοι, εν τέλει, εκπροσωπούν την πολιτεία κατά τη δεδομένη στιγμή. Θα πρέπει, συνεπώς, να παρασχεθούν σαφείς οδηγίες στους αστυνομικούς, τόσο ως προς το κατά πόσο (υπό ποιές προϋποθέσεις και εντός τίνων ορίων) διαθέτουν αρμοδιότητα για εξέταση του ενδεχομένου παραγραφής (αντί να παραπέμπουν άνευ ετέρου προς εξέταση αυτού στην Εισαγγελία), όσο και ως προς αυτές καθ' εαυτές τις περιγραφές διατάξεις σε όλες τις λεπτομέρειές τους. Όταν, λόγου χάριν, εμφανίζεται ποινή **προδήλως** και από μακρού παραγεγραμμένη (ή ακόμη και εξαλειφθείσα λόγω αμνηστίας, όπως σε περιπτώσεις διωκτικών εγγράφων από στρατοδικεία της περιόδου 1967-1973 για συγκεκριμένα αδικήματα, τα οποία παραμένουν καταχωρισμένα!), οι αστυνομικές αρχές όχι μόνο δεν πρέπει να προβαίνουν σε σύλληψη, αλλ' επί πλέον οφείλουν να επισημαίνουν την αταξία αυτεπαγγέλτως στις οικείες δικαστικές αρχές.

Αν, παρά ταύτα, καταλείπονται **αμφιβολίες ως προς την επέλευση παραγραφής ή ως προς τις έννομες δυνατότητες οριστικής διαπίστωσης αυτής από μη δικαστική αρχή**, οι αστυνομικές αρχές θα πρέπει, καθ' εφαρμογή όσων παρατίθενται στην αμέσως επόμενη παράγραφο, να επιτρέπουν στον συλληφθέντα την αποχώρηση από το Τμήμα, κρατώντας τα στοιχεία του και τάσσοντάς του **συγκεκριμένη εύλογη προθεσμία** προκειμένου να προσφύγει στις αρμόδιες δικαστικές αρχές για την οριστική διαπίστωση της παραγραφής και τη συνακόλουθη ενημέρωση του αρχείου. Η πρακτική αυτή, όπως έχει γίνει γνωστό στον Συνήγορο του Πολίτη, **ήδη λαμβάνει χώρα σε μεμονωμένες περιπτώσεις** καθ' αξιέπαινη πρωτοβουλία ορισμένων αστυνομικών, προφανώς όμως ασφαλέστερη εγγύηση θ' αποτελέσει η ρητή κάλυψή της με εγκύκλιο του Αρχηγείου.

5.γ. Διευκόλυνση εκδηλωθείσης προθυμίας για άμεση διευθέτηση

Πρόκειται για περιπτώσεις όπου ο συλληφθείς παραδέχεται την ταυτοπροσωπία και την ισχύ του καταδιωκτικού εγγράφου, κατά κανόνα ισχυριζόμενος ότι αγνοούσε την υποδικία ή την (ερήμην) καταδίκη, πλην όμως **αδυνατεί, λόγω ωραρίου λειτουργίας των αρμοδίων υπηρεσιών, να καταβάλει το ποσό** μετατροπής ή τη χρηματική ποινή, ή να εκκαθαρίσει άλλως πως την εκκρεμότητα. Στις περιπτώσεις αυτές, θα μπορούσε καθ' αρχήν να εξετασθεί το ενδεχόμενο καταβολής του ποσού μετατροπής στα ίδια τα αστυνομικά τμήματα.

Αν τούτο δεν παρίσταται εφικτό, αλλά και σε κάθε περίπτωση κατά την οποίαν η εκκαθάριση της εκκρεμότητας αποτελεί ζήτημα νομικό και όχι ταμειακό, οι αστυνομικές αρχές θα πρέπει **να συνεκτιμούν την εμφανή δυσαναλογία** της στέρησης ελευθερίας προς το έννομο αγαθό το οποίο είχε προσβληθεί με την πράξη του καταδικασθέντος, και:

- να επιτρέπουν στον συλληφθέντα την **άμεση αποχώρηση** από το Τμήμα,

- κρατώντας τα στοιχεία του, τάσσοντάς του **συγκεκριμένη εύλογη προθεσμία** προκειμένου να διευθετήσει τη διαγραφή της καταχώρισης, την αποπληρωμή της ποινής ή την δι' άλλου τρόπου εκκαθάριση της εκκρεμότητας,
- **εμπιστευόμενες** μίαν έγγραφη υπεύθυνη δήλωσή του για τη γνώση της εγγραφής και της προθεσμίας, ούτως ώστε αφ' ενός να εξασφαλίζεται το ότι ο ίδιος έχει αντιληφθεί τη σοβαρότητα της κατάστασης, αφ' ετέρου να διασφαλίζονται οι αστυνομικές αρχές απέναντι στο ενδεχόμενο κακόπιστων ισχυρισμών περί μη ενημέρωσης, και φυσικά
- προγραμματίζοντας **επανελέγχο της εκκρεμότητας σε εύθετο χρόνο**, καθ' όσον άλλωστε ο καταχωρισθείς ως φυγόδικος ή φυγόποινος έχει πλέον παύσει να είναι «αγνώστου διαμονής».

Όπως είναι αυτονόητο, θα προβλεφθούν **εξαιρέσεις** για τις περιπτώσεις όπου:

- είτε η **σοβαρότητα του αδικήματος** και το ύψος της ποινής επιτάσσουν αυξημένη εγρήγορση υπέρ της δημόσιας ασφάλειας,
- είτε τυχόν **εξατομικευμένες υπόνοιες διαφυγής**, επί τη βάση της παρούσης ή παλαιότερης συμπεριφοράς του ελεγχόμενου, δικαιολογούν τη μη επίδειξη ανάλογης εμπιστοσύνης.

Αξιότιμοι κύριοι Γενικοί Γραμματείς,

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση, εξειδίκευση ή περαιτέρω τεκμηρίωση των εισηγήσεων αυτών και των διαπιστώσεων οι οποίες τις κατέστησαν αναγκαίες, οι συνεργάτες μου και εγώ παραμένουμε στη διάθεση των υπηρεσιών των Υπουργείων σας.

Με τιμή,

Ανδρέας Τάκης

Κοινοποιήσεις:

Εισαγγελία του Αρείου Πάγου, Αλεξάνδρας 121, 115 22 ΑΘΗΝΑ

Εισαγγελία του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου, Πέτρου Ράλλη 1, 177 78 ΤΑΥΡΟΣ

Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Κηφισίας 1-3, 115 23 ΑΘΗΝΑ

Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 ΑΘΗΝΑ

Υπουργείο Δικαιοσύνης: 1. Γραφείο Υπουργού

2. Διεύθυνση Λειτουργίας Δικαστηρίων, Μεσογείων 96, 115 27 ΑΘΗΝΑ

Υπουργείο Δημόσιας Τάξης / Γραφείο Υπουργού, Π. Κανελλοπούλου 4, 101 77 ΑΘΗΝΑ

Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας: 1. Γραφείο Αρχηγού

2. Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας / Τμήμα 1^ο
3. Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας / Τμήμα 4^ο
4. Διεύθυνση Οργάνωσης & Νομοθεσίας / Τμήμα 2^ο
5. Διεύθυνση Αλλοδαπών / Τμήμα 1^ο, Π. Κανελλοπούλου 4, 101 77 ΑΘΗΝΑ
6. Διεύθυνση Διαβατηρίων, Χίου 8, 161 21 ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ